[illegible] ૨ [illegible] ૧૦૮

[illegible]

[illegible]

જણાવવાની જરૂર નથી કે 'વિવિધ ગ્રંથમાળા'નાં પુસ્તકો પૂરાં વેચવા માટે તેની જે નવું કિંમત રખાય છે તે કાગળના ભાવોના પ્રમાણમાં તો માત્ર સાધન પુરતીજ છે; અને નહિં કે માંડોએ કિંમત વધી છે તે કાગળના ભાવના વધારાને લીધેજ છે.

આ તેમજ 'સુબોધક નીતિકથા' બન્ને પુસ્તકો સાથે તૈયાર થવાથી માસ્તરો ને એમાંજ રવાના કરાશે.

હવે સંવત ૧૯૭૫ ના વર્ષ પેટે 'જનુઆર માનનું' એક પુસ્તક બાકી રહે છે, તે પણ (ટુંકી વાર્તાઓ ભાગ ૫) છપાઈ રહેલ આવેલું હોવાથી બનતા સુધી મહિના માસમાંજ રવાના થશે; પરંતુ તે બુકપોસ્ટથી નહિ મોકલતાં વી. પી. થીજ મોકલીને ૧૯૭૬ ના વર્ષનું લવાજમ મંગાવી લેવાશે. આ નિયમનું સૂચન ૧૯૭૪ ના છેલ્લા પુસ્તકમાં અપાઈ ચૂકેલું હોય તે વિષેની વધુ હકીકત તથા બીજી કેટલીક માહિતી આના અગાઉના પૃષ્ઠોમાં અપાઈ છે; તે તરફ પ્રત્યેક વાચક બંધુનું ખાસ લક્ષ ખેંચવામાં આવે છે.

જેમનું ઠેકાણું બદલાયું હોય અથવા જેઓ હવેના વર્ષથી ગ્રાહક રહેવા ન રહેવા માગતા હોય તેમને આ સ્થળે પણ ખાસ વિનતિ કરવાની કે આ પુસ્તક મળતા તુરતજ તે બાબત તેમણે લખી મોકલવી કે જેથી વી. પી. પાછું ફરીને તેમને છેલ્લું પુસ્તક મળતું અટકે નહિ અને તે તેમને વી. પી. ને બદલે બુકપોસ્ટથીજ મોકલવા બને.

સુબોધક નીતિ કથા.—આ પુસ્તકના ૨૦૮ મા પૃષ્ઠની ૧૧ મી લીટીમાં "કારણ આ પુસ્તકને મુખ્યત્વે" પછી નીચના શબ્દો રહી ગયા છે તે ઉમેરી લેવા કે,—"શાળોપયોગી રાખવાની નેમ હોવાથી, તેમાં તેવી કથાઓ કદાચ આનંદદાયક ગણાય નહિ. મુખ્યત્વે"

વૈશાખી પૂર્ણિમા સં. ૧૯૭૨.

ભિક્ષુ-અખંડાનંદ.

મહત્વની સુચના. આ પુસ્તકના ૫૬૨ મા પૃષ્ઠની ફુટનોટ નીચે મુજબ વાંચવી:-

અંતઃકરણ: *Conscience from Con-with and scio-I know;* Literally what we know with God.

નથી અને તે કાયદો રદ થયો ત્યાં સુધી તે તેની સામે થયો.

એક સ્ટીમબોટનો તરતજ તે માલિક થયો. યુરોપની લડાઈ વખતે જ્યારે સરકારને જ્યારે મોટી ફી ભરવી પડી ત્યારે તે મહેનત અને ઝડપથી સખત જ્યારે માથે લીધું. તેની માગણીનો સ્વીકાર થયો અને આ રીતે તેણે પુષ્કળ માલ અને પેસેન્જરો લઈ જવાની જબરદસ્ત ધગશ બતાવી. પોતાના દેશમાં રહેવાનું સારૂં ભવિષ્ય છે પોતાના સઘળા બળ અને ઉત્સાહ સાથે તે તે સાહસમાં પડ્યો અને વિશાળ તથા પ્રસિદ્ધ વેન્ડરબિલ્ટ સાધનનો પાયો તેણે નાંખ્યો.

યુવાન ફિલિપ આમર "કેલિફોર્નિયા" કાફલામાં જોડાયો અને ખચ્ચરથી હંકાવતી ગાડીમાં ગયો. પોતાની તમામ મિલ્કત સાથે [illegible] મહાન અનોખું [illegible] કરી [illegible] અને [illegible] કેટલા વરસો [illegible] કર્યો. [illegible] પર મજુરી [illegible] તેને મળી

વિચાર કરવા ઠપકી મારતાં હોય તેમ અસંખ્ય સફરજન માથા ઉપર અનેકવાર પડતાં પણ ન્યુટન પહેલાં કોઇને એમ મા પડ્યું નહોતું કે જે કાયદો ગ્રહોને તેમના માર્ગમાં રાખે છે જે વડે સૃષ્ટિમાંના પરમાણુઓનો વેગ તેમને ગેરવ્યવસ્થાની સ્થિતિએ રહેતાં અટકાવે છે તેજ નિયમથી તે જમીન ઉપર પડે છે. સૃષ્ટિ શરૂઆતથી વિજળીથી માણસની આંખ અંજાતી આવી છે. ગર્જના તેને કાને અથડાતી આવી છે પણ તેથી વિદ્યુતમાં રહેલા સર્વવ્યાપક અને ભારે બળ તરફ અત્યાર સુધી મનુષ્યનું ધ્યાન ખેંચાયું ન હતું. અત્યાર સુધી ઇશ્વરના તોપખાનાના ધડાકા ભય સાથે આંખે જોવાતા અને કાને સંભળાતા પણ એક સરલ પ્રયોગથી ફ્રેંકલિને સાબિત કર્યું કે વિદ્યુત એ એક અપ્રતિબદ્ધ પણ અંકુશમાં રાખી શકાય એવા બળનું દર્શન માત્ર છે અને હવા તથા પાણી જેટલુંજ તે મળી આવે છે.

અન્ય અનેકની માફક આ માણસો પણ મહાન્ કહેવાયા છે એનું કારણ માત્ર એટલુંજ કે મનુષ્ય જાતિને મળી આવતી તકોનો તેમણે લાભ લીધો. કોઇ પણ ફતેહમંદ માણસનો વૃત્તાંત વાંચો. સોલોમને હજારો વર્ષ ઉપર કહેલો ઉપદેશ તે ઉપરથી સાબિત થઇ આવશે. પોતાના ધંધામાં, પોતાના કામમાં ખંત રાખતા માણસોને તેં જોયા છે? તેઓ રાજાઓ આગળ ઉભા રહે છે. ઉદ્યોગી ફ્રેંકલિનના જીવન ચરિત્ર ઉપરથી આ કહેવતનું સત્ય જણાઇ આવે છે કારણ કે તે પાંચ રાજા આગળ ઉભો રહ્યો હતો અને બે સાથે જમ્યો હતો.

જે પોતાને મળેલો અવસર સુધારી લે છે તે એવું બીજ વાવે છે જેથી પોતાને તેમ બીજાને નવા અવસર મળી આવે છે. જે માણસોએ ભૂતકાળમા પ્રમાણિકતા સાથે ઉદ્યમ કર્યો છે તેમણે હમેશા વધતી જતી મનુષ્યની વસ્તીની સમીપ જ્ઞાન અને સુખ લાવી મૂકવાના કામમાં મદદ કરી છે.

સમુદ્રને તળીએ જઇ બેઠા. પોતે છોડી દીધેલી તક જ્યારે પોતાનાથી દૂર થઇ ત્યારે તેની કિંમત કૅપ્ટન હુર્ડનને જણાઇ પણ આપત્તિ દશામાં પોતાની જાતને ઠપકો આપવાથી શું વળે? મૂર્ખતા ભરેલી તેની ખોટી આશાઓ અને અક્કલતાથી કેટલાનાયે પ્રાણ ગયા. નિર્બળ, સુસ્ત અને કાંઇ પણ નિશ્ચિત હેતુ વગર કામ કરનાર લોકો સારામાં સારા અવસરમાં કાંઇ પણ અર્થ કરી લઇ શકતા નથી. જે પાણી વહી ગયું છે તેનાથી મિલ કદી આરો કાઢી શકશો નહિ એ જૂનો ઉપદેશ તેમને ઘણો પાછળથી સાંભરી આવે છે.

જે કાંઇ કોશિશ આવા લોકો કરે છે તેમાં તેઓ હમેશાં મોડા મોડા અગર થોડા વહેલા હોય છે તેમને પણ લાભ હોય છે. [illegible] હાથ, [illegible] અને એક [illegible], [illegible] પાછળ એટલે તેઓ તેમના કામમાં [illegible] પડી જાય છે. વિદ્યાર્થીઓ તરીકે [illegible] જાય છે. તેમના ઘરના કામમાં તેઓ અનિયમિત [illegible] તેમને મોડા પડવાની તથા અનિયમિત [illegible] અને [illegible] તેમને માથે [illegible] તેમને [illegible]

ઉતાવળે ગયો પણ બેકમેન એકદમ ગયો નહિ તે પોતાનો ઓવર કોટ પહેરવા રહ્યો. પછી ટાઢ રોકવા માટે ફરી એક ઘુંટડો [illegible] પીધો પછી ધીરે ધીરે ફાનસ લીધું અને સીસોટી વગાડતો [illegible] ઉપર ઉતર્યો.

એક દસ પગલાં તે આગળ ગયો નહિ તેટલામાં તેણે એક્સપ્રેસની સ્ટીમરનો ધમધમાટ સાંભળ્યો. પછી તે દોડ્યો પણ ચૂકી પડ્યો. એક્સપ્રેસના એન્જીનમાંથી એક ક્ષણમાં સામે ઉભેલી ટ્રેન દૂરબીનથી જોવામાં આવી પણ ઉપાય નહોતો. ઉતારૂઓના ચૂરેચૂરા થઈ ગયા અને તેમની ચીસો એન્જીનના ખૂનખાટમાં ભળી ગઈ. આખા ઉપર કેટલી નવાઈ કે તેમ એ [illegible] કરે ત્યારે તે અદ્રશ્ય થઈ ગયો [illegible] એક [illegible] તે [illegible]. તેને સન્નિપાત [illegible] ફાનસ હલાવતો [illegible] એમ બોલતો હતો.

અને પોતાની અદ્ભુત ગાનશક્તિથી તેણે જગતની પ્રશંસા મેળવી હતી.

ડૉ. ટાલ્મેજ જુવાન પુરૂષો સાથે વાત કરતાં કહેતા કે "તમારા સંયોગો પ્રતિકૂળ હતા." એના જવાબમાં મારે તમને કહેવું જોઈએ છે. "છેવટે જેઓ દુનિયામાં ફતેહ મેળવવાના છે, નામ કાઢવાના છે, તેમની સાથે હાલ તો તમે સમાન પંક્તિ ઉપર છો એમ તમને માલૂમ પડશે. મારા શબ્દો ઉપર ખાસ ધ્યાન આપજો અને ૩૦ વર્ષ પછી તેનો વિચાર કરશો તો માલૂમ પડશે કે ૩૦ વર્ષ પછી દેશમાં જેઓ લક્ષાધિપતિ થનાર છે, જેઓ વક્તા થનાર છે, જેઓ કવિ થનાર છે, દુનિયાના મોટા વેપારી થનાર છે, દેશના મોટા પરદુઃખ ભંજક નર નીવડનાર છે, ધાર્મિક તથા રાજકીય આગેવાન જેઓ જગતમાં પોતાનું બળ જમાવનાર છે તેઓ હાલ તો તમારા જેટલાજ અને જેવાજ છે. તમારાથી એક જરા પણ આગળ અગર જરા પણ ઉચ્ચ નથી, તેઓ પણ હાલ સંકટમાંજ છે."

શરૂઆત કરવા માટે કાંઈ પણ થાપણ, કાંઈ પણ સાધન તમારી પાસે નથી ' યુવાન્ મનુષ્ય ! લાયબ્રેરીમાં જાઓ, કેટલાંક પુસ્તકો લો. તમારા હાથની, તમારા પગની, તમારી આંખની, તમારા કાનની જે અદ્ભુત રચના ઈશ્વરે તમને બક્ષિસ કરી છે તે વિષે વાંચો. પછી ડાક્ટરની સાથે અંગવ્યવચ્છેદના ઓરડામાં જાઓ. તમે જે વાંચ્યું હશે તે તમને તે સપ્રયોગ બતાવશે. શરૂઆત કરવાને તમારી પાસે થાપણ નથી, સાધન નથી એમ કહી ઈશ્વરની નિંદા ન કરો. ઈશ્વર જે કાંઈ સારામાં સારાં સાધન આપી શકે તે સઘળાં સાધન ગરીબમાં ગરીબ છોકરાને પણ તેણે આપ્યાં છે.

જીવનના કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં ફતેહ અગર સાન મેળવવા માટે ન્યુસપેપર વહેંચનાર છોકરાની સ્થિતિ જેવું લાયક અગર સારા જેવું માની શકાય નહિ. પોતાના નિર્વાહ માટે દૈનિકપત્ર વહેંચનારા

માટેના [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે કે [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] છે. એક [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] આ [illegible] [illegible]
દુનિયામાં [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

"પૂર્વની પેઢીએ પશ્ચિમને પણ સ્વતંત્ર લોકોનો નિવાસ બનાવ્યું ને, સમુદ્રનું ઉલ્લંઘન કરનાર પ્રાચીન સમયના યાત્રાળુઓની માફક અમે મેદાનો ઓળંગી પશ્ચિમ તરફ જઈએ છીએ."

દૂરના કૅલિફોર્નિયામાં પણ ઉત્તરના હિમાયતી અને દક્ષિણના પક્ષ વચ્ચેની લડત લાંબી અને ઝનુનથી ચાલી. આ મતભેદનું પરિણામ અંદર અંદરની લડાઈમાં આવ્યું. જ્યારે આ લડાઈનો અંત આવ્યો ત્યારે ૩૫ વર્ષની અવિરત, વીરતા ભરી લડત પછી સમ્ટરના કિલ્લા ઉપરથી ફરીને અમેરીકન સ્વતંત્રતાનો વાવટો ઉડતો થયો એ પ્રસંગના મેમાન તરીકે લૉયડ ગેરિસનને પ્રેસિડંટ લિન્કને આમંત્રણ આપ્યું. છૂટા થયેલા એક ગુલામે સ્વાગતને લગતું માનપત્ર વાંચ્યું અને તેની બે છોકરીઓ જે [illegible] ની મિલકત જેવી નહોતી, સ્વતંત્ર થઇ હતી તેમણે ગેરિસનના એક સુંદર પુષ્પમાળા આપી.

આજ સમયના [illegible] સ્થાપના લોકોનો એક બીજો બળવાન [illegible] રિચર્ડ કૉબ્ડન મરણ પામ્યો. ઇંગ્લાંડમાં ખેડફર્ડમાં તેનું એક [illegible] પાછળથી મૂકવામાં મુક્યું. આ પૂતળા [illegible] નીચેના લેખ સાથે [illegible] આપાર તથા સર્વ મનુષ્યોમાં શાન્તિ અને [illegible]

રિચર્ડ કૉ[illegible] ને નવ છોકરા હતાં પણ તેની [illegible] સાચવી તે પોતાના નિર્વાહના [illegible] ત્રસનો થયો ત્યાંસુધી તે શાળામાં [illegible] નહોતી. તેને એક બોર્ડિંગ શાળામાં [illegible] તેના પર [illegible] વર્ષો વરસે તેને [illegible] મહિનામાં ફક્ત એક [illegible] નામ [illegible] પદર વર્ષની [illegible]

" પૂર્વની પેઠેજ પશ્ચિમને પણ સ્વતંત્ર લોકોનો નિવાસ બનાવ[illegible] ને, સમુદ્રનું ઉલ્લંઘન કરતા પ્રાચીન સમયના યાત્રાળુઓની [illegible] અમે ગેદાનો ઓળંગી પશ્ચિમ તરફ જઇએ છીએ."

દૂરના કેલિફોર્નિયામાં પણ ઉત્તરના વિભાગની અને દક્ષિણના [illegible] વચ્ચેની લડત લાંબી અને ઝનુનથી ચાલી. આ સવાલનું [illegible] અંદર અંદરની લડાઇમાં આવ્યું ત્યારે આ લડાઇનો અંત આવ્યો; ત્યારે ૩૫ વર્ષની અવિરત, વીરતા ભરી લડત પછી સમ્ટરના કિલ્લા ઉપરથી ફરીને અમેરીકન સ્વતંત્રતાનો વાવટો ઉડતો થયો [illegible] પ્રજાના મેમાન તરીકે લૉયડ ગેરિસનને પ્રેસિડંટ લિન્કને આમંત્રણ આપ્યું. છૂટા થયેલા એક ગુલામે સ્વાગતને લગતું માનપત્ર [illegible] અને તેની બે છોકરીઓ જે [illegible] કાઇની મિલકત જેવી [illegible] સ્વતંત્ર થઇ હતી તેમણે ગેરિસનને એક સુંદર પુષ્પમાળા આપી.

આજ સમયના [illegible] મા [illegible] દબાયેલા લોકોનો [illegible] બીજો બળવાન [illegible] રિચર્ડ [illegible] મરણ પામ્યો. ઈંગ્લંડના બેડફર્ડમાં તેનું એક [illegible] પાછળથી મૂક્યું. આ [illegible] ઉપર [illegible] નામ મોટે અક્ષરે નીચેના લેખ સાથે [illegible] વ્યાપાર તથા સર્વ મનુષ્યોમાં શાન્તિ અને [illegible]

રિચર્ડ [illegible] મરી ગયો ત્યારે તેને નવ છોકરાં હતાં પણ તેની [illegible] પેદા સાથની તે પોતાના નિર્વાહના [illegible] દસ વરસનો થયો ત્યાંથી તે [illegible] નાખતી. તેને એક [illegible] [illegible] તેના પર ગાજાનો વરસાદ વરસતો [illegible] મહિનામાં ફક્ત [illegible] [illegible] મળતી પંદર વર્ષની [illegible]

માંપરામાં આવે તે કારણ [illegible] શક્યો નહિ. તેનું પેટનું [illegible] પોતાનું કર્તવ્ય [illegible] આ [illegible] માટે અર્પણ કર્યું. તે કહેતો કે પશુને [illegible] નથી કારણ કે [illegible] પશુના આત્મા જેવું માટે એક જ છે તે જીવનનો સવાલ છે [illegible] મજૂરીની [illegible] મજૂરો અને અમીરો [illegible] આ સવાલ છે [illegible] ની દુનિયામાં આવનારના ત્રણ લાખ મજૂરોનો નાશ થયો તે વર્ષે માં ઇંગ્લાંડના આખા અમીરી વર્ગ કરતાં જીવન [illegible] વધારે [illegible] હતો. તેના [illegible] આગમ. તેની [illegible] આગળ તે [illegible] આગમ [illegible] અમીર વર્ગ ધ્રૂજતો. મજૂરે માટે, ક્યારે [illegible] વખત કામ કરવાની યોજના, ક્યારે સસ્તો [illegible] અને ક્યારે [illegible] કરવા માટે [illegible] [illegible] કરતાં [illegible] [illegible] નથી.

[illegible] એક [illegible] ઉપર મિથાઇલ ફેરાડે નામનો એક ગરીબ છોકરો રહેતો હતો. [illegible] એક [illegible] પેપરો [illegible] આપવા તે [illegible] ન્યૂઝપેપર [illegible] કરતો હતો. એક બુક બાઇન્ડર અને બુકસેલરને [illegible] તેણે ઉમેદવારી કરી હતી. એનસાઇક્લોપીડીઆ બ્રિટાનિકા [illegible] વિજળી વિષય તેમાંના લેખ ઉપર તેની નજર [illegible] અને તેણે તે વાંચી પૂરો કર્યો નહિ ત્યાં સુધી [illegible] નહિ [illegible] એક કાચની શીશી, જૂની કડાઇ અને કેટલીક [illegible] તે પ્રયોગ કરવા માંડ્યો. એક [illegible] લાગણી થઇ અને રસાયનવિજ્ઞાની સર હમ્ફ્રી ડેવિનું [illegible] તેની તે [illegible] ગયો. તેણે પાછળથી તે મહાન [illegible] પત્ર લખવાની હિંમત કરી અને તેના [illegible] આપી. થોડાક વખત પછી એક [illegible] તેનામાં સર હમ્ફ્રી ડેવિ.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

સ્વાર્થ નીતિ તેવા આ સુરક હન્ટ્રીય મારાનમાં
ના થયા.

કેમા ? એ કે હું ક્યાં છું એમ માને અમને
ત્યાં ગઢ કિલ્લા કહેવાને, આરી આગદીની નગરે, મારા
મનથી હું રેવા છું એમ બોલ્યો લ્યૂમે. બિરી
માને મેં લિખ્યું હોય

પ્રસિદ્ધ મુસાફર આ હમાવિશર એમ માર્ચ-
હોના કેદમાં કોલ્મ્બસ બંધક હતા ! તે વખતે મરીન
રેપુબ્લિક ખરીદ ન કરી શકે તેવી નામ કરવાને તે
તે હતો હાકીમરના ચીફ ક્રિશ્ચિયનના મેગેઝીન ખરીદ-
વા માટે મેન્ચેસ્ટર ૧૮ માર્ચ સર્વને તે હતો.
તે આવેલા ભારે કામની તે માગણી કરતો કારણ
કે આગળ તપાસ માટે ત્યારે વખત [illegible] તો અને
તેની સામે ઊભી કરેલી કિમર્નાં આપનાના અવ્યાન
તે વખત ગોઠવતો અગાઉના નવના તે પણ
તે કરીને તેન તેવા સમય નહિ [illegible] એમ તેની [illegible]
કરતો [illegible] વાના ભારે હતો સમય ન [illegible] ના
કેર્ફ આ આવ્યા એના નામે પણ [illegible] નામ
છે

[illegible]

[illegible] ઈતિહાસના મેદાનમાં મોટા ભુલભુલામણી [illegible] ત્રિભુવનોને માપ્યો છે. તેમનું મહત્વ, અને [illegible] રાજકીય અને સામાજિક સત્તાનું ઉત્થાન કર્યું, [illegible] એક વિચાર નહિ કે આવ્યો ત્યારથી તે [illegible] ઉદયમાં અત્યાચાર, તિરસ્કાર, ઉપહાસ, [illegible] માત્ર એકાદ [illegible] એવો વખત આવશે જ્યારે [illegible] તેવો વખત આવ્યો અને ભવિષ્ય [illegible] ઉપર ધકેલાય [illegible]

મિસરમાં કામ કરતા યોગેશ્વર પુત્ર હેનરી ફાબ્રે પાસે ધન ન હતાં અને એક સાધારણ સામગ્રી શાળા શિવાય બીજું કંઈ નહોતું. આ છોકરાને મોકલવાનાં સાધન તેની ગરીબ માતાને નહોતાં. તેને માત્ર વાંચન, લેખન અને અંકગણિતનું જ્ઞાન મળ્યું હતું. પણ શિક્ષક વગર પણ પોતાના અભ્યાસના સમયનો તે ઉપયોગ કરતો. [illegible]માં ગાય અને ઘેટાં એવા તબેલામાં એ [illegible] શોધની કીર્તિ હતી તે અમેરીકાનો મહાન્‌માં મહાન્ વર્ગ [illegible] સંત પ્રકૃતિ પુરવાર થયા.

ગરીબી અને દાડમારીની સાથે ટક્કર ઝીલનાર કેપ્લર, જેના પુસ્તક સરકાર તરફથી બાળી નાંખવામાં આવ્યાં હતાં, જેના પુસ્તક લપને જેસ્યુઈટોએ તાળું માર્યું હતું અને લોકોની ભૂમંથી જેને દેશનિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો તેનું દૃષ્ટાંત જૂઓ. એકજ કેન્દ્રે સૂર્યની સાથે ગ્રહો અંતરિક્ષે ફરે છે, પૃથ્વીના મધ્યભાગને સૂર્યના મધ્યભાગ સાથે જોડનાર લાઈન, સરખા સમયમાં સરખી જગ્યા ઉપરથી પસાર થાય છે અને ગ્રહો જેટલી વાર ફરે તેના ચોરસ, સૂર્યના અને તેમના સામાન્ય અંતરના ઘનના પ્રમાણમાં હોય છે—આ નિયમો તેના પ્રતિપાદન માટે સત્તર વર્ષ સુધી તેણે શાંતિથી કામ કર્યું. જેણે

કાઢયાં. પૃથ્વી સૂર્યની આસપાસ ફરે છે—આ પાખંડ મતનો એ પછી, નમી જઇ ત્યાગ કરવાને પોતાને ફરજ પાડવામાં આવી તે આપખુદ ધર્મ સભાના જુલમથી પણ, પૃથ્વી ફરે છે એમ કહે આ સીત્તેર વર્ષનો નરમ બુઢ્ઢો ડગ્યો નહિ. તેને કેદખાનામાં નાખવામાં આવ્યો ત્યારે પણ વૈજ્ઞાનિક સંશોધન માટે તેને એટલી આતુરતા રહેતી કે તેની ઓરડીમાંના તણખલાથી તેણે સિદ્ધ કર્યું કે એક પોલી નળી તેજ કદના રંગીન સળીયા કરતાં પ્રમાણમાં વધારે મજબૂત હોય છે. જ્યારે તે તદન આંધળો થયો ત્યારે પણ તે કામમાં મચ્યો રહેતો.

જ્યારે ગરીબ અને અપ્રસિદ્ધ હર્શલે જ્યોર્જિયમ સીડસ નામના ગ્રહની શોધ, તેનો માર્ગ, તેની ગતિનું પ્રમાણ, [illegible] આસપાસનાં વર્તુલ અને બીજા ગ્રહોની શોધનો અહેવાલ બ્રિટિશ રૉયલ સોસાયટીને મોકલ્યો ત્યારે તે [illegible] કેટલું આશ્ચર્ય થયું હશે? કાંઇ પણ [illegible] પુરુષ જે માત્ર પોતાનું ગુજરાન ચલાવતો હતો તેણે [illegible] હાથે દુરબીન બનાવ્યું અને તે વડે, પોતાના જમાનાના [illegible] અગાઉ કોઇને ન માલુમ પડે તેવા [illegible] શોધો કરી તેણે [illegible] ધરવા હતા અને તે પછી તેને એક [illegible] મળ્યો હતો.

જ્યોર્જ સ્ટીવન્સનને આઠ ભાંડુ હતાં. તેનાં માબાપ એટલાં ગરીબ હતાં કે તેઓ સઘળાં એકજ ઓરડીમાં રહેતાં. જ્યોર્જ પોતાની ગાયો સંભાળતો, પણ ગારાનાં એન્જીન બનાવવાને તેને વખત મળતો. [illegible] તે નમૂનાઓ બનાવતો. સત્તર વર્ષની ઉંમરે તેના [illegible] એક એન્જીન તૈયાર થયું હતું જેમાં તેનો બાપ આગ મારવાનું કામ કરતો. તે વાંચી તેમ લખી શકતો નહિ પણ એન્જીન તેનો ગુરુ હતું અને પોતે તેનો શ્રદ્ધાળુ વિદ્યાર્થી હતો.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

પોતાની આજુબાજુ વર્ણ અને જાતિની અત્યંત ચીડ એંડમોનિયા હુડસ નામની કાળી છોકરી શિલ્પી તરીકેનું સન્માન અને કીર્તિ મેળવવા માટે પ્રયાસ કરતાં અટકી નહિ.

ફ્રેડ ડગ્લસે જીંદગીની શરૂઆત કરી ત્યારે તેની પાસે કંઈ પણ નહોતું. તેનું શરીર પણ તેનું નહોતું કારણ કે તેના માલિકે દેવામાં તેને જન્મ પહેલાં વેચવામાં આવ્યો હતો. ગરીબમાં ગરીબ છોકરાની શરૂઆત સુધી પહોંચવું એ તેને, ગોરા છોકરાને યુનાઇટેડ સ્ટેટસના પ્રેસિડંટ થવા માટે જેટલું ચઢવું પડે, તેટલું તેને ચઢવાનું હતું. પોતાની માતાને ફક્ત બે ત્રણ વાર તે મળતો અને તે પણ રાત્રીએ મળતો. ૧૨ માઈલ ચાલી એક કલાક માટે તે આવતો કારણ કે સવારે તો તેને પાછા ખેતરમાં જવું પડતું. ભણવાની તેને તક મળતી નહોતી. કારણ કે તેને શિક્ષક મળતો નહોતો. બગીચાવાળાઓના નિયમ મુજબ ગુલામો માટે લખતાં વાંચતાં શીખવાની મના હતી. પરન્તુ તેના શેઠના છાનામાના કાગળના ટૂકડા અને પેટંટ દવાઓને લગતા ૫ચાંગો ઉપરથી તે બારાખડી શીખ્યો. પછી તેના આગળ વધવા માટે પ્રતિબન્ધ રહ્યો નહિ. હજારો ગોરા છોકરા તેનાથી શરમાઇ ગયા. ૨૦ વર્ષની ઉમ્મરે તે ગુલામગિરીમાંથી નાઠો અને ન્યુયોર્ક તથા ન્યુબેડફર્ડમાં તેણે બંદરમાં માલ ચઢાવવા અને માલ ઉતારવાનું કામ કરવા માંડ્યું. ગુલામી સામેની નાન્ટકેટની મીટીંગમા તેને બોલવાની તક આપવામાં આવી. તેણે એવી સારી અસર કરી કે મસાચુસેટસની ગુલામગિરી વિરૂદ્ધની મંડળીનો તે એજંટ થયો. ભાષણો માટે જગાએ જગાએ ફરવા છતાં તે પોતાથી બને તેટલો અભ્યાસ કરતો. ભાષણ કરવા માટે તેને યુરોપ મોકલવામાં આવ્યો. તેને કેટલાક અંગ્રેજો સાથે મૈત્રી થઈ, તેમણે તેને ૭૫૦ ડોલર આપ્યા. આ રકમ પોતાના માલિકને આપી

પોતાની આજુબાજુ વર્ણું અને જાતિની એંડમોનિયા લુઈસ નામની કાળી છોકરી શિલ્પી અને કીર્તિ મેળવવા માટે પ્રયાસ કરતાં અટકી ન

ફ્રેડ ડગ્લસે જીંદગીની શરૂઆત કરી ત્યારે પણ નહોતું. તેનું શરીર પણ તેનું નહોતું કારણ કે તેને દેવામાં તેને જન્મ પહેલાં વેચવામાં આવ્યો હતો. ગરીબાઈ છોકરાની શરૂઆત સુધી પહોંચતું એ તેને, ગોરા છોકરાને યુનાઈટેડ સ્ટેટસના પ્રેસિડેંટ થવા માટે જેટલું ચઢવું પડે, તેટલું તેને હતું. પોતાની માતાને ફક્ત બે ત્રણ વાર તે મળતો અને તે રાત્રીએ મળતો. ૧૨ માઈલ ચાલી એક કલાક માટે તે આવતી, કારણ કે સવારે તો તેને પાછા ખેતરમાં જવું પડતું. ભણવાની તેને તક મળતી નહોતી. કારણ કે તેને શિક્ષક મળતો નહિ. બગીચાવાળાઓના નિયમ મુજબ ગુલામો માટે લખતાં શીખવાની મના હતી. પરન્તુ તેના શેઠથી છાનામાના ટુકડા અને પેટંટ દવાઓને લગતા પંચાંગો ઉપરથી તે શીખ્યો. પછી તેના આગળ વધવા માટે પ્રતિબન્ધ રહ્યો. હજારો ગોરા છોકરા તેનાથી શરમાઈ ગયા. ૨૦ વર્ષની ઉમરે ગુલામગિરીમાંથી નાઠો અને ન્યુયોર્ક તથા ન્યુબેડફર્ડમાં તેણે માલ ચઢાવવા અને માલ ઉતારવાનું કામ કરવા માંડ્યું. ગુલામો સામેની નાન્ટકેટની મીટીંગમાં તેને બોલવાની તક આપવામાં આવી. તેણે એવી સારી અસર કરી કે મસાચુસેટસની ગુલામગિરી મંડળીનો તે એજંટ થયો. ભાષણો માટે જ્યાંએ જ્યાંએ ફરતો તે પોતાથી બને તેટલો અભ્યાસ કરતો. ભાષણ કરવા માટે યુરોપ મોકલવામાં આવ્યો. તેને કેટલાક અંગ્રેજો સાથે મૈત્રી થઈ. તેમણે તેને ૭૫૦ ડોલર આપ્યા. આ રકમ પોતાના માલિકને

"હું સખત દુ:ખ વેઠું છે. વારંવાર મને એવી ઈચ્છા થાય છે કે હું એવો સુખી નથી કે ઉદ્યમ નહિ–આળસપણે કરું. આ વિચારને દાબવા દેવા નહિ. તેની બીજી શક્તિઓ સર્વ ક્ષીણ થયા પછી પણ તેની બળવાન ઇચ્છા આગળ ને આગળ ધપી. સર જૉન હંટર કહેતો કે મંદવાડીઓથી નિરાશ થાય એવો વૈદ્ય છે! તેઓ માણસ મરતું જ હોય ત્યાર સુધી કામ કરશે. જિંદગી વાળો જેને નિશ્ચય છે એવો કોણ માણસ છે! આવો મનુષ્ય નિષ્ફળ જતો નહિ.

સવારના છ. હું એડવર્ડ ઇરવિંગ ખાતરીથી કહું છું કે ઇશ્વરની મહેરબાનીથી આઠ વાગ્યા પહેલાં હું બારાખડી શીખી જઈશ. આ શબ્દો તેણે પોતાની ગ્રીક ડિક્શનરી ઉપર લખ્યા હતા ને પછી તેણે આવા શબ્દો લખ્યા—

સવારના આઠ. હું એડવર્ડ ઇરવિંગ ઇશ્વરની મહેરબાનીથી બારાખડી શીખ્યો છું.

મિરાબોએ કહ્યું છે કે જે માણસને કામ કરવાની ઇચ્છા છે તેને કશું અશક્ય નથી. અમુક બાબત જરૂરની હોય તો તે થવી જોઈએ. દરેક માટે આજ નિયમ છે.

એમર્સને એમ કહ્યું છે કે બીજા બધાની બરોબર સામે ઉતરે એવો માણસ સંભવિત છે એમ આપણે અડધું પડધું માનીએ છીએ. આપણે એમ માનીએ છીએ કે અમે તેના બનાવોની સાથે બાથ ભીડે એવો મનુષ્ય હોઈ શકે. જે જે તેની સામે આવે તે ભાગીને ચૂરા થાય, તમને ગમે તેટલા બીક તે આપે છતાં જે તમારો પરાભવ કરી શકે એવા માણસ હોય છે.

"ડિલિવરર" (ઉદ્ધારક) માસિકમાં એક લેખકે લખ્યું છે કે જગતમાં ત્રણ પ્રકારના મનુષ્ય હોય છે. "કરીશું," "નહિ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] બે [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નથી [illegible] [illegible] [illegible] નથી. તે [illegible] [illegible] [illegible] છે. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તો [illegible] અને [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નથી [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] નહિ.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] કરી, અહિંસ દિવસ માટે [illegible] કરાય [illegible]
આમાં [illegible], હેતુ અને [illegible] એ [illegible],
[illegible] જાગી
આત્મ [illegible]

આરોગ્ય વહીં કહ્યું છે કે ૧૨૪ માળામાં અમુક [illegible]
[illegible] હોય છે. અમુક એક માળામાં અમુક [illegible]
[illegible] હોય છે. અમુક બીજા માળામાં અમુક અંશું [illegible]
[illegible] [illegible] માળુ [illegible]
[illegible] છે એવેમને [illegible] અને એમનામાં [illegible]
[illegible] [illegible] મારી [illegible]
[illegible] એક [illegible] આવ્યા હતા. [illegible]
[illegible] મારે [illegible]
[illegible] હતી મેં [illegible] અને ને આવી [illegible]
[illegible] સહ્યા [illegible]
એમ કે ને [illegible] સુમારો [illegible]
[illegible] મને [illegible] ઊડતી મને [illegible]
[illegible] માઠ માઠ [illegible]
[illegible] ત્યારે મન [illegible] મારું નહોતું. હવે [illegible]
[illegible] નથી પણ [illegible]
[illegible] વપરાયા [illegible]
[illegible] શરમાં [illegible]
[illegible] વાતનું ભાન [illegible]
[illegible] અને માળાનાં [illegible]
[illegible] સારું [illegible]
[illegible] જોડાયો.
[illegible] માંડી પાછા હતા.

જેવી તમારી શક્તિ તે પ્રમાણેજ તમને લાભ મળે છે [illegible] થઈ ભાવિ તમારાં ચારિત્ર્યમાં છે.

જો તમને તમારૂં યોગ્ય સ્થાન મળ્યું હશે તો તમારાં [illegible] ગમાં તમારી દરેક શક્તિની સંમતિ તથા સંપ્રાપ્તા મળશે. [illegible]

તમારો વધારેમાં વધારે અનુભવ અને રૂચિને [illegible] લાવનાર ધંધો અને ત્યાં [illegible] પસંદ કરો. આથી તમને [illegible] ધંધો મળશે. એટલુંજ નહિ પણ તમારી કારીગરી અને [illegible] જ્ઞાન જે તમારી પાસ[illegible] મોટો ઉપયોગ તમે કરી [illegible]

તમારી વૃત્તિને અનુસરો. તમારી પોતાની [illegible] વિરૂદ્ધ ઘણો લાંબો [illegible] તમે [illegible] સાથે [illegible] સર્વાંની [illegible] માતાપિતા, મિત્રો [illegible] નહિ ગમે તેવાં કામ કરવાં [illegible] ફરજ પડી, તમારી [illegible]ની અભિલાષાઓ દબાઈ જશે પણ [illegible] મુખીની માફક, [illegible] રહેલો અંદરનો અગ્નિ ફાટી [illegible] અને તેથી [illegible] શક્તિ, સંગીતકળા [illegible] મનોભાવ ઉદ્ભવે [illegible] પ્રતિભા પ્રકટ થઇ આવશે [illegible] શક્તિનો [illegible] તમને આશા [illegible] નેતાગીરી [illegible], દેશપ્રેમ, [illegible] મગજ [illegible] તેવા કામને તે [illegible]

માટે [illegible] હોય છે અગર લાયક [illegible]
પણ [illegible]વાની [illegible] થાય છે. જેઓ એને
[illegible] [illegible] નહિ તેઓમાં તેટ થવાની અને
થાય છે. જેમને શીખવાની જરૂર છે તેઓને
[illegible] છે, જેઓ કરવું થવાને લાયક થયા છે
[illegible] થાય છે.

જ્યારે ધર્મક્રિયાનો [illegible] [illegible] છે અને
[illegible] [illegible] હોય તેમ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] પડેલો છે [illegible] [illegible] [illegible]
તે [illegible] [illegible] [illegible] છે તે [illegible] [illegible]
[illegible] માટે જેઓ લાયક [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] કરે છે કે [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

મહાન્ લેખક તમે મને બતાવો કે આગ્રહ
પોતાના જે એક ચિત્રથી રિટિઅન, પ્રખ્યાત
આઠ વર્ષ ગાળ્યાં હતાં. બીજાએ સાત વર્ષ
લેખકોએ પોતાની લોકપ્રિયતા શી રીતે મેળવી
વગર વર્ષો સુધી લખવાથી, માત્ર મહાવરા
લખવાથી, અડધી જીંદગી સુધી, કેદખાનાના
શિવાય બીજા કોઈ પણ ફળ વગર કામ કર
"નિરાશ થતા નહિ; પણ નિરાશ થાઓ તો
કરો." એમર્સન કહે છે કે લાયક કામોમાં
બળનો ઉપયોગ કર્યો છે તેને ડહાપણનો પૂરેપૂ

નીતિશાસ્ત્રને જાણનાર એક વિદ્વાન
સ્ત્રીજાતિમાં એક એવો વર્ગ છે જેઓ
પણ પોતાનો એક નિશ્ચય કરવાને અશક્ત હો
હમેશાં ને હમેશાં બદલાયા કરે છે અને જેઓ
ફરિયાદ કરે છે, જેઓ પોતાના પહેલા નિશ્ચય
અને ફરી પોતાના આગલા નિશ્ચય ઉપર ધ
નિર્ણય કરે છે. ચાલતાં જવું કે ગાડીમાં
ક બાજી નિયમ કરવું અને આખીજ બી
[illegible] એક નિશ્ચય બનાવી શકતા
તેઓ [illegible] જેને ઓછામાં ઓ
કરવા [illegible] કે તેજ બાબત
[illegible] આ તરફ બાબત

પ્રકરણ ૨૨ મું.

દીર્ઘાયુષ્યા ને કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવું.

આનંદ મરતું, જ્યાં પ્રભુનું નૈસર્ગિક તત્ત્વ વિરાજમાન છે
ત્યાં જ આવ.

દર્દ, જેનું આયુષ્યાનું આવી રહેલા સમુદ્રની મોજાં આવે છે
અને જાય છે,

જ્યાં કેડઘમાન, હરિયાળીવાળા અસંખ્ય વાયુઓ આવી રહ્યા છે,
ત્યાં જ આવ.

જ્યાં છળો મહિમા જોવામાં આવતો નથી,
તથા અદ્ભુત શરીર વધુ વૃદ્ધિ કર.
પ્રભુની અનંત દૃષ્ટિ ત્યાં પણ તેની જ છે. કોમ્બ.

ચેર અને મિત્રઆરામના હાથે હમણા કોઈ તંદુરસ્તી તે કરતાં
દ જડી છે જુલિયા હેંડ હેલ

સુખ આપનાર આરોગ્ય કે સુંદરતું અને ધનના કમના કરતાં ઈ વધારે
જેવી છે. આત્માનો વિકાસ કરનાર ઈ છે શિક્ષણ પ્રશ્ન કરવાની અને
ઊંચી સ્થિત્ત થાયવાની આત્માની સઘળી શક્તિઓને ખીલવનાર
છે. જેની પાસે ઈ છે તેને બીજું કઈ ઇચ્છવા જેવું રહેતું નથી અને
જે ત્યારી ન્યૂનતા છે તે કંગાળ મનુષ્યને ત્હારા વગર દરેક ચીજની
ખોટ રહે છે. સ્ટર્ન.

બાલાવસ્થામાં તેના શરીરને કોઈ જડ વાથી ખોટી વેદના, દુઃખ
થી નોતી,
કારણ કે, મોજશોખ અને પ્રમાદ, તેનામાં હતાં નહિ,
અને તેથી આવી કોઈ બીજાને પોષણ મળ્યું નહોતું
આવ્યાં. વૃદ્ધ મનુષ્યની ઉત્તરક્રિયા

ઉન્નતિને જે શિખરે મહાન પુરુષો પહોંચ્યા છે,
તેઓએ જે ઉચ્ચ પદ પ્રાપ્ત કર્યું છે,
તે તેઓએ આકસ્મિક ઉડીને એકદમ પ્રાપ્ત કર્યું નથી.
પરન્તુ રાત્રીએ જ્યારે તેમના સોબતીઓ ઉંઘતા
ત્યારે તેઓ ઘણીજ મહેનત કરતા હતા.

આપણને પાંખો નથી કે આપણે ઉડી શકીએ,
પણ આપણા સમયનાં વાદળ જેટલા ઉંચે શિખરે
ધીરે ધીરે પણ વધારે ને વધારે ચડવા માટે આપણને પગ

પ્રકરણ ૨૨ મું.

દીર્ઘાયુષ્ય તે કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવું.

ચૈતન્ય મનનું, જ્યાં પ્રભુનું તેજોમય તત્ત્વ વિરાજમાન છે
ત્યાં જ પ્રાપ્ત,
જે એવી આસપાસ આવી રહેલા સમુદ્રનાં મોજાં આવે છે
અને જાય છે,
જે પ્રકાશમાન [illegible] અસંખ્ય [illegible] આવી રહ્યા છે,
ત્યાં જ પ્રાપ્ત,
જેનો સમગ્ર મહિમા જોવામાં આવતો નથી,
ત્યાં અદ્ભુત શરીર તરફ દૃષ્ટિ કર
જેની અનંત [illegible] ત્યાં પણ તેવી જ છે. હોમ્સ.

[illegible] અને એશઆરામના [illegible] કરતાં તંદુરસ્તી તે કરતાં [illegible] થાય છે. સુખિયા [illegible]

[illegible] આપનાર આરોગ્ય ! સુવર્ણ અને ધનના [illegible] કરતાં તું વધારે [illegible] છે. આત્માનો વિકાસ કરનાર તું છે. [illegible] અને [illegible] આત્માની સઘળી શક્તિઓને ખીલવનાર છે. જેની પાસે તું છે તેને બીજું કંઈ [illegible] રહેતું નથી અને [illegible] ન્યૂનતા છે તે [illegible] મનુષ્યને [illegible] બીજાની [illegible] રહે છે.
સ્ટર્ન.

[illegible] તેના શરીરને કાંઈ [illegible] વેદના, [illegible]

કારણ કે, [illegible] અને પ્રમાદ, [illegible] નહિ.
અને તેથી આવી [illegible] પણ [illegible]
[illegible] સંપ્રદાય [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

પ્રતિકૃતિને કશી અસર કરતો નથી. કારણ કે તેના ચિત્રના દશ્ય ફેલાતાં જાય છે. [illegible] તેના [illegible] તેના [illegible] અને કે જે આકારમાં આવેલી ચુસ્તપણે ગુણની પછી જાય છે. તેનેજ [illegible] તેમ [illegible], સૈન્ય ચલાવવા, ચિત્રપાત, દુર્ગો [illegible] [illegible] છે. ગુણજ્ઞાની [illegible]. [illegible] મુખ્ય તેના સુન્દર [illegible] [illegible] [illegible] જાય છે. તેઓ [illegible] રેખાઓ કરેલ [illegible] છે, ને પાછો [illegible] [illegible] જાય છે. ચિત્ર-[illegible] કારીગરી [illegible] જાય છે પણ તે [illegible] [illegible] જાય છે, તે તે અનુભવ નથી.

તેના હાથની કારીગરી, કુશળતાના ભાગ નથી. તેના કામ ચાલવામાં છે તેની ભાવનામાં પણ હોય નહીંતો તેણે પોતાનું કામ [illegible] ને સારી રીતે કર્યું હતું પણ બીજને એક ચિત્રકાર તેનો પ્રતિસ્પર્ધી છે, તેની [illegible] પ્રશંસા કરવું નહિ. એની કૃતિઓને કોઈ વખાણતું હિ આ પ્રતિસ્પર્ધી રાજાએ તેની કૃતિ [illegible] પહેલા ચિત્રકારે [illegible] આનંદી, કૃતિમાન ચિત્રો વડે નામના મેળવી હતી બીજા ચિત્રકારની મલિન કૃતિઓને કોઈ [illegible] નહિ [illegible] કોઈનું પણ નહિ [illegible] બીજા ચિત્રકારને પહેલાની [illegible] આવતી. [illegible] તે પોતાના શરીરના કામ કરવાના [illegible] [illegible] [illegible] અને [illegible] [illegible] કૃતિનું તે અનુકરણ કરવાના અભ્યાસમાં [illegible] [illegible] [illegible] તો ચિત્ર બીજા [illegible] ચિત્ર [illegible] નહિ તે તે [illegible] [illegible] તો ચિત્ર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તે [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] તે [illegible] નહિ અને [illegible] સુધરી [illegible] નહિ [illegible] [illegible] તે [illegible] પરિ-

ફરી ફરીને આ બન્ને ચિત્રકારોએ, નિયમ તરીકે [illegible] [illegible] સાથે બીજા ચિત્રપટ ઉપર પોતાના [illegible] [illegible] છે આ ચિત્રકારના નામ આરોગ્ય અને વ્યાધિ છે તેઓ મનુષ્યજાતિના શરીરનો ચિત્રપટ તરીકે ઉપયોગ કરે છે. આરોગ્ય—ચિત્રકાર વડેલો

"સૌન્દર્ય ઉત્પન્ન કરનાર વસ્તુઓ, આરોગ્ય અને જુવાની આજ છે."

માણસો જેમ એક બીજાની નિકટ વધારે રહે છે તેમ તેમનું ટૂંકું બને છે. ડૉ. ર

કેટલાક માણસો પોતાના દાંતથી પોતાની કબર તૈયાર કરે છે. સિડની સ્મિથ

જ્યાં આરોગ્ય નથી ત્યાં,
પ્રેમ, પ્રતિષ્ઠા, ધન, સત્તા, કોઈ પણ ચીજ
મનુષ્યના હૃદયને એક ક્ષણનો આનંદ પણ આપી શકતી નથી."

પેટ ભીખ માગે છે, કાલાવાલા કરે છે, ગરબડ મચાવે છે અને કોઈ પણ બોધ તે સાંભળતુ નથી. છતાં તે કઠોર, દુરાગ્રહી લેણદાર નથી. તમારી પાસેનું તેનું જે લ્હેણું તે જ માત્ર તમે આપશો—તમે આપી શકો તેટલું તેને નહિ આપો તો તેને નાની રકમના લ્હેણથી તમે રંજ આપી શકશો. ક્રેમેક

સૂર્યનો પ્રકાશ આવતો અટકાવવાને બારણું બંધ કરશો તો ડૉક્ટરને દાખલ કરવા તમારે બારણું ઉઘાડવા પડશે. ઇટેલિયન કહેવત

આનંદ, મિતાચાર અને આરામ, એકદમ, ડૉક્ટરને મકાનમાં દાખલ થતા અટકાવે છે. લૉન્ગફેલો

અદ્ભુત આખા શરીરના ભાગ, તેના યોગ્ય પરિમાણ આપણે અનુભવ્યા, એના જ આપણો મનુષ્યનો દિવ્ય અંશ, આપણા ખરા જીવિત આપણું ખરું ગૌરવ જણાઇ આવે છે. કાર્લાઇલ

જગતના મહાત્મા મહાન્ કારીગરે, સૌથી સુંદરમાં સુંદર ચિત્ર ચિતર્યું છે. દરરોજ, વર્ષોના વર્ષ સુધી તેણે પોતાની આ અનુપમ કૃતિ ઉપર કામ કર્યું છે. રેખા માત્ર ઉપરથી વિકાસ કરી તેને ચિત્રની એ દશા ઉપર તેણે આણ્યું છે કે તેને જે જુએ તે આનંદ પામે. પણ, કારીગરની અદ્ભુત શક્તિ [illegible] તેને જોવતી

પ્રસિદ્ધ થાએ કદી આળસુ થતો નથી. રાત્રીએ તેના ચિત્રના રંગ સુકાઈ જાય છે. ફરીફરી રંગ દેવા જતાં તેના ગાલ અને હોઠને આકારમાં આવેલી ગુલાબી સુરખી ઉડી જાય છે. તેજોમય નેત્ર સુન્દર, ચૈતન્ય ચમકતાં, ચિત્તાકર્ષક દૂરથી જતા જણાય છે. ગુલાબની કાંતિને બદલે સુરખ તેના સુન્દર દેહ ઉપરથી ઉડી જાય છે, તેનો કોમળ દેખાવ જતો રહે છે, તે પીળો, ફિક્કો પડી જાય છે. ચિત્રકારની કારીગરી રદ જાય છે પણ તે શાથી રદ જાય છે, તે તે જાણતો નથી.

તેના હાથની કારીગરી, કુશળતાના ગર્વ નથી. તેના રંગ ચોખ્ખા હતા તેની ભાવનામાં પણ દોષ નહોતો. તેનું પોતાનું કામ બરાબર હતું, ખરી રીતે કર્યું હતું પણ—બીજો એક ચિત્રકાર તેનો પ્રતિસ્પર્ધી હતો, તેની કોઈ પ્રશંસા કરતું નહિ, જેની કૃતિઓને કોઈ વખાણતું નહિ. આ પ્રતિસ્પર્ધી રાત્રીએ તેની કૃતિ બગાડતો. પહેલા ચિત્રકારે પોતાના આનંદી, કીર્તિમાન ચિત્રો વડે નામના મેળવી હતી. બીજા ચિત્રકારની મલિન કૃતિઓને કોઈ અડતું નહિ કોઈ જોતું પણ નહિ. આથી બીજા ચિત્રકારને પહેલાની અદેખાઈ આવતી. રાત્રીએ તે પોતાના હરીફના કામ કરવાના ઓરડામાં છાનોમાનો જતો અને થવાના આભાસવાળા રંગરાગી પાણી વડે, જે કૃતિનું તે અનુકરણ કરી શકતો નહિ તે તે બગાડતો. આથી જે ચિત્ર બીજા બધા ચિત્ર કરતાં ઉત્કૃષ્ટ નીવડવું જોઈએ તે કદી પરિપૂર્ણતા કો પહોંચી શકતું નહિ અને ફીકી સાધારી થઈ નહિ તેટલે દરરોજ તે બગડતું.

ફરી ફરીને આ બન્ને ચિત્રકારોએ, નિયમ તરીકે તે જ પરિશ્રમ સાથે બીજા ચિત્રપટ ઉપર પોતાના મન અજમાવ્યા છે. આ ચિત્રકારોના નામ આરોગ્ય અને વ્યાધિ છે. તેઓ મનુષ્યજાતિના શરીરનો ચિત્રપટ તરીકે ઉપયોગ કરે છે. આરોગ્ય—ચિત્રકાર વહેલો

હોય છે અને વહેલો સાફ રહે છે, જેમ અને તેમ સર્વપ્રકાશ જ્યાં શિયાળામાં તીક્ષ્ણ પવન વાય છે, ગ્રીષ્મઋતુમાં મંદ સુખકર પવન વાય છે, જ્યાં સોનેરી પાક ઝૂલી રહ્યા છે અને ફળથી નમી ગયેલાં ઝાડ, જ્યાં પવનમાં આમ તેમ હાલી રહ્યાં છે, જ્યાં ઝરણાંઓનો પ્રવાહ સાથે થાસે છે, સરિતાઓનાં સંગીત થાકે છે, જ્યાં આરામ કરે છે અને કૂદતાં છોકરાં રમે છે, ઢોર ખેતરોમાં છે અને અને મધમાખો ઉડી રહ્યા છે ત્યાં તે કામ કરે છે. ભાગે ઉંઘી લે છે અને જ્યારે કુદરત ઉંઘે છે, સૌ સૂઈ જાય છે, બહાર નીકળી પડે છે. મહેલાની અસ્થિર દીવાબત્તીનાં અગર તો નિઃશબ્દ તારાના પ્રકાશમાં અને દિવસે પણ કેટલીક અંધારા ખૂણાઓમાં, તેના પ્રતિસ્પર્ધીની સુન્દરમાં સુન્દર કૃતિઓ ઉપર, કૃતિઓને કમજોર કરનાર, નુકશાન કરનાર હાથ પડે છે તે સઘળી કૃતિઓને બગાડે છે અને તેમાંની ઘણીનો તો તે ખાત્મો કરે છે. માત્ર થોડાં જ ચિત્ર સર્વનાશી વ્યાધિની સમીપતાથી દૂર રહી શકે છે અને પ્રમાણમાં રહેલી તેમની પરિપૂર્ણતાથી આ થોડાં ચિત્ર અદ્ભુત લાગે છે!

સોળમા સૈકામાં રોમ નગર આગળના એક ખારસનો ઉત્કૃષ્ટ સુન્દરતાથી ભરપૂર એક કલશ જોવામાં આવ્યો હતો. હજાર ડૉલરની કિંમતથી આ કલશ ડચેસ ઑફ પૉર્ટલેન્ડે ખરીદી "તો અને બ્રિટિશ મ્યુઝિયમને તે દાન તરીકે (ભેટ તરીકે) આપ્યો.

૮ મ્યુઝિયમની મુલાકાત લેનાર, કલશની અનુપમ [illegible] ૭૫ બને છે પણ બારીકીથી તપાસતાં તેને ઓછામાં ઓછી ...રીમા ફાટો પડેલી છે અને કેટલીક જગાએ તેમાં જોડ ... પ્રકારના સિમેન્ટથી પૂરી દેવામાં આવ્યાં છે. એમ...

તે પછી અભ્યાસનો મારો દિવસ સારો ગયો જ નથી. એ પછી હું જે કાંઈ પરિશ્રમ ઉઠાવી શક્યો છું, તે મારી શક્તિની બહાર જઈને કરી શક્યો છું. મારી શ્રદ્ધા ઉપર નહિ, પણ કોઈની રહેમથી મેં કામ કર્યું છે. દ્રવ્યની બાબતમાં જેમ આરોગ્યની બાબતમાં અ રસ્તો ખરેખર વિનાશકારક છે. તંદુરસ્તીની બાબતમાં છેલ્લાં વર્ષોથી સદ્વર્તન ઉપર મેં આધાર રાખ્યો છે અને એક આડ્‌ગોવર્મેન્ટના શબ્દોમાં કહીએ તો આ આખી મુદતમાં બીજા લોકો જોતાંવેંત જીવનનિર્વાહ એક મહિનો કરે, એક મહિનો રહેવું કબૂલ રાખે તે પ્રમાણે હું કરું તો હું પખવાડીયામાં મરી જાઉં."

જોરની ખીર અને પાદરીપણાનો જમાનો હવે ગયો છે. રોગ એ ખ્રિસ્તીઓની પ્રાકૃતિક સ્થિતિ છે અને શરીર એ આત્માનો સ્વાભાવિક શત્રુ છે એ સિદ્ધાન્ત હવે રદ ગયો છે. શારીરિક બળયુક્ત ખ્રિસ્તિ સંપ્રદાય એ હાલના જમાનાની જરૂરીયાત છે. શરીરનું તો દમન કરવાનું છે, અને વૃત્તિઓને અંકુશમાં રાખવા માટે તેને ભૂખે મારવું જોઇએ, આત્મા તે સાંકળથી બાંધેલો એક કેદી છે એવું હાલ માનવામાં આવતું નથી.

ક્ષિપ્ર, ક્ષીણ, આધ્યાત્મિક પડછાયા જેવા માણસોની ધર્મશ્રદ્ધા માટે પરમેશ્વરની જગા માટે પણ હાસ માનવી થતી નથી. રોટલી અને પાણી ખાવું, ખરી પવિત્રતા આણનાર છે એમ ગણવામાં આવતું નથી. સદ્‌ગુણનું એક જ ચિહ્ન ઉપવાસ છે અને શરીરની પહોળાઇ તથા વજન એ ગુન્હા કરવાની વૃત્તિ બતાવી આપે છે એમ પણ હવે મનાતું નથી, તેમજ સ્નાયુ એટલે તોફાન એમ પણ માનવામાં આવતું નથી. ઘરડાઓ એ માનેલા વીરનરમાં દસ નરનું બળ હતું અને તેના નોકર આડીઓ પથ્થર પણ ખાઇ શકતો. સીડમાં ટકી રહેવાની એટલી બધી શક્તિ ... તે રક્તપીતી ...

[illegible]

છે એ હકીકત આ ઠોર, વ્યવહાર જગતમાં રસ્તો કરવા જેમની યુવાનોને મદદગાર થવાનો સ્પષ્ટ હેતુ ધરાવનાર સંસ્થાઓ માટે કેવું ખરાબ કહેવાય ? ફતેહ માટે પહેલી જરૂરની ચીજ પહેલા નંબરના જાનવર થવું, આરોગ્ય અને બળ મેળવવાં એ છે. જે માત્ર પેટને ભરવું જોઈએ તે ઘણીવાર મગજ ખાઈ જાય છે.

થોડાક અપવાદ સિવાય જીંદગીની મોટી ફતેહો, પહેલવાન અને મજબૂત શરીર વાળાને મળે છે. બળની અગર શારીરિક ચૈતન્યની ખામી જેવી દેહની દુર્બળતા તમારામાં હશે તો પરિણામે તમે જે કાંઈ કરશો એમાં જણાઈ આવશે અને તમારું જીંદગીનું આખું કામ લુલું કરી નાખશે. જે દરેક માણસ તમને ઓળખે છે તે તમારી મદદ આપવામાં, તમારા ખચકાતા પગલામાં તમારી નિર્બળતા જોઈ શકે છે. તમે જે દરેક કાગળ લખો છો, તમે જે દરેક ભાષણ કરો છો, તમે જે કાંઈ કરો છો તેમાં તે જણાઈ આવે છે. તમે તે છૂપાવી શકશો નહિ અને આરોગ્યની બાબતમાં તમે જેટલા નીચે હશો તેટલાજ તમે ફતેહ મેળવવામાં નીચે આવશો. મનની દરેક શક્તિનો શરીરના દરેક ખોડ અને નિર્બળતા સાથે સમભાવ રહે છે. નિર્બળ અને માંદલા જીવનના અધા કરેલા કાચાકુચા નાના કામથી જગત ભરપૂર છે. સુધારેલું વલણ, શારીરિક ચૈતન્ય, શારીરિક બળ ઉપર પાડવાના રસ્તા છે. શહેરો, માનવજાતિના કબરો કહ્યા છે, શહેરમાં નાંખો ઘણા રહેવાથી શારીરિક મનુષ્યતાના આદર્શ હલકા થાય છે: ગામડાઓમાંથી લોકો શહેરમાં ફરી ફરીને સ્થાપન થતા ન હોત તો શહેરોના રહીશો પાગલ અને પ્રતિભાહીનતામાં એકદમ નબળા પડી જાત.

આપણા મોટા ભાગ દર્દીઓના પહેલવાન ગામડામાં ઘણા ભાગે જન્મેલા હતા પણ તેમના નાનાનાં પછી આવતી પ્રજોત્પત્તિ નબળી પડતી જાય છે.

આપણે અમેરિકનો કેટલી ઝડપથી જીવન ખપાવી દઈએ છીએ. કોઈક કોના, કેટલી વીજળીવાળાથી આપણે દરેક ઉદ્યોગ કરીએ છીએ. કોઈ દેશ પણ અમેરિકનને જોશો તો તે ટ્રેન ઉપર ગોઠવાઈ હશે. અમેરિકન મહેરાગ ઉપરની દરેકમાં ફૂલ્ટ્રાની છડી છાપ પડેલી હોય કે ખરેખરા માણસો, જે માણસો ધંધામાં ગૂંથાઈ ઠામઠામ કરે છે, એઓ વિશ્રાંતિને પણ એક ધંધો બનાવી દે છે. તેવા માણસો આપણે છીએ તે માટે આપણે અભિમાન કરીએ છીએ, આપણે કામ કરનાર જાણીતા છીએ, કામ વગર આપણે મરીએ છીએ, જેમ વર્ષ વત્તાં જાય જાય છે તેમ આપણે વધારે ને વધારે ઝડપ સાથે ગતિ કરીએ છીએ. આપણે આપણા યત્નને જેમ બને તેમ વધારે ઝડપવાળું કરીએ છીએ અને જીવનની દોરી તૂટીને તૂટી જાય ત્યાં સુધી ખેંચીએ છીએ કુદરતી મોતે મરવાની પણ આપણને ફુરસદ નથી. જેટલું કરે તેટલે ફક્ત દબાણે આપણે કામ કરીએ છીએ આપણા ભાગ્યવશાત્ શરીરના બાંધાને બંધ બેસે તેવા રોગોની આપણે ખરેખર ફિકરાત કરીએ છીએ આપણા માતાપિતાની માફક વખત રહેતી હિમાયતને બદલે આપણે એકદમ પડી જઈએ છીએ અને હૃદયના ધબકારા બંધ પડવાથી અગર લોહી માથે ચડી જવાથી આપણે અચાનક રીતે મરણ પામીએ છીએ પહેલ. આવા કેસ કદાચિત જ બને. આપણી ગતિનું મૃત્યુએ પણ અનુકરણ કર્યું છે

કુદરત એ મહાન અર્થવેત્તા છે દરેક તકનો ને સાધનો સારો ઉપયોગ કરે છે નાના મોટા દરેક અંગનો તે ઉપયોગ કરે છે નિરુપયોગી થઈ જશે તો પછી ને

તમે પાપમય વાતો [illegible] તમારા શરીરને જે ખાસ અગર કોઈ ઉપર તમે નાખ પલ્લા હો તે ઉપર જ [illegible] જીવન મેળવવાની લઢાઈ, આ રીતે તે અમનું નિશાન [illegible] આપે છે

છે એ હકીકત આ ઢોર, બારહદ જગતમાં રસ્તો કેરતા સંભળે સુવાનોને મદદગાર થવાનો સ્પષ્ટ હેતુ ધરાવનાર સંસ્થાઓ માટે કેમ ખરાબ કહેવાય? કોઈ માટે પહેલી જરૂરની ચીજ પહેલા તંદુરસ્ત જાનવર થવું, આદર્શઆરોગ્ય અને બળ મેળવવું એ છે. માન પેટને ભરવું જોઈએ તે ઘણીવાર ભૂલાઈ જાય છે.

થોડાક અપવાદ સિવાય ઉદ્યમીની મોટી ફતેહો, પહોળા અને મજબૂત શરીર વાળાને મળે છે. બળની અગર શારીરિક શક્તિની ગેરહાજરીની ખામી જેવી દેહની દુર્બળતા તમારામાં હશે તો પરિણામ તમે જે કાંઈ કરશો એમાં જણાઈ આવશે અને તમારું જીવન આખું કામ લુલું કરી નાખશે. જે દરેક માણસ તમને ઓળખે છે તે તમારી અદદ આંખમાં, તમારા ખચકાતા પગલામાં તમારી નિર્બળતા જોઈ શકે છે. તમે જે દરેક કાગળ લખો છો, તમે જે દરેક કામ કરો છો, તમે જે કાંઈ કરો છો તેમાં તે જણાઈ આવે છે. તમે કે છુપાવી શકશો નહિ અને આરોગ્યની બાબતમાં તમે જેટલા નીચે હશો તેટલાજ તમે ફતેહ મેળવવામાં નીચે આવશો. મનની દરેક શક્તિ શરીરનો દરેક ભેદ અને નિર્બળતા સાથે સમભાવ રાખે છે. [illegible] અને માણસ જીવનના અંધારા કરેલા [illegible] [illegible] સામેની [illegible] [illegible] છે [illegible] [illegible], શારીરિક ચૈતન્ય, શારીરિક બળ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. માનસિક [illegible] [illegible] છે, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] શારીરિક [illegible] આદર્શ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

જો આપણે અમેરિકનો જેટલી ઝડપથી જીવન ગાળતા હોઈએ છીએ.
હોઈએ તો, જેટલી ઉતાવળથી આપણે દરેક ઉદ્યોગ કરીએ છીએ.
તેમ જો આપણે અમેરિકનને જોઈએ તો તે ટ્રેન ઉપર મોટર કરે. અને
ફિર ચઢે ઉપરની કચેરીમાં ઉતાવળની હદ જાય પહોંચી હોય
છે એવું માલુમ, જે આપણો ધંધાધ કદીયા દોડધામ કરે છે,
જેઓ વિશ્રાંતિને પણ એક ધંધો બનાવી દે છે, તેવા માણસો આપણે
હોઈએ તે માટે આપણે અભિમાન કરીએ છીએ, આપણે કામ કરનાર
માણસ છીએ, કામ વગર આપણે મરીએ છીએ, જેમ વધે જતી જાય
જાય છે તેમ આપણે વધારે ને વધારે ઝડપ સાથે ગતિ કરીએ છીએ
આપણે આપણા યંત્રને જેમ બને તેમ વધારે ઝડપવાળું કરીએ
છીએ અને જીવનની દોરી દોડીને વહી જાય ત્યાં સુધી બેઠાએ છીએ
કુદરતી મોતે મરવાની પણ આપણને ફુરસદ નથી.
એકાએક ક્યારે તેટલે ઉંચે દબાણે આપણે કામ કરીએ છીએ. આપણા
અસાધ્ય શરીરના બાંધાને બંધ બેસે તેવા રોગોની આપણે ખરે
ખર દરકારી કરી છે આપણા માતાપિતાની લાંબો વખત રહેતી
બિમારીને બદલે આપણે એકદમ પડી જઈએ છીએ અને હૃદયનો
ધબકારો બંધ પડવાથી અગર લોહી માથે ચઢી જવાથી આપણે
સાધારણ ગતિ મરણ પામીએ છીએ પહેલ આવા કેસ ક્વચિત જ
બનતા. આપણી ગતિનું મૃત્યુએ પણ અનુકરણ કર્યું છે

કુદરત એ મહાન અર્થવેત્તા છે દરેક તત્વનો તે સારામાં સારો
ઉપયોગ કરે છે નાના મોટા દરેક અંશનો તે ઉપયોગ કરે છે

તમે પાયમાલ થાઓ નિરૂપયોગી થઇ જાઓ તે પછી તે
તમારા શરીરને જે ખાક અગર કરાડો ઉપર તમે નાશ પામ્યા હો
તે ઉપર જ મૂકે છે અને બીજાને ચેતવણી તરીકે, આ રીતે, તે બધનું
નિશાન ઉભું કરી બતાવે છે

વધારે ખોરાક લેતા અને તે તેને પાલવતું નહિ.

સિડનિ કહે છે કે કસરતથી માણસો તંદુરસ્ત અને આનંદિ સ્વભાવથી ઉત્સાહમાં નહિ રહે તો તેઓ કશી ફતેહ [illegible] કરી શકશે નહિ.

પણ માત્ર આનંદી સ્વભાવ અગર માત્ર કસરત કરવાથી [illegible] વિશેષ પ્રમાણમાં દીર્ઘાયુષ્ય મળે છે.

સંધિવા અને ખાલી કલ્પનાઓથી ભરપૂર, દુઃખી, મંદબુદ્ધિ બહુ લાડથી દુઃખ પામેલા, સુંવાળાં બિછાનાં અને ભારે ખોરાકથી પંપાળાયલા, પોષાયલા એક સુસ્ત પૈસાદાર માણસને ડૉ. એબરનેથીએ એવી સલાહ આપી આપી હતી કે "દિવસના ૬ પેન્સ ઉપર તેણે પોતાનું ગુજરાન ચલાવવું અને તેટલું કમાઈને ચલાવવું." "અરેનર આ ઉપદેશ સોના જેવો, તે એક સ્પાર્ટન કહેવત જેવો છે" તેણે બિચારા ઘણા પૈસાદાર લોકોનો અર્ધોઅર્ધ ખરાબ સ્વભાવ, તેમના ફંફાસ, તેમના કલેશ, તેમના ત્રાસ, મટી જશે. હાલ જે શરીર અને મગજ ઉપયોગ વગર બગડી ગયાં છે તે ઉપરનો કાટ તે ઘસી નાખશે.

પીટર કુપરને જ્યારે પૂછવામાં આવ્યું કે "તેણે પોતાનું શારીરિક અને માનસિક બળ શી રીતે જાળવી રાખ્યું છે?" ત્યારે તેણે જવાબ દીધો હતો કે "હું ઉદ્યોગી રહું તે માટે હું [illegible] કોઈક ખોળી કાઢું છું. કાંઈ પણ કરતાં રહેવું એ માણસને [illegible] સારામાં સારી દવા છે. વર્ષો પહેલાં જ્યારે નેવું વર્ષમાં હું [illegible] જઈશ એવી મને આશા નહોતી ત્યારે જેટલી સહેલાઈથી હું [illegible] ઝડપથી ચડતો ઉતરતો તેટલી જ સહેલાઈથી હાલ અર્ધી પણ [illegible] ચડી શકું છું.

જીંદગી બહુ બહુ તો એક લડત માત્ર છે. આપણે આપણે [illegible] વાની સ્થિતિમાં આવીએ છીએ તેટલામાં તો આપણે મરવાની [illegible]

કરી દીએ. જીવન અને મૃત્યુ આપણા શરીર ઉપર સર્વ પ્રકારના [illegible] બહુ આ [illegible] પરિણામ આવી રીતે [illegible] તે [illegible] આવતી છે. આનંદ જીવનના [illegible] ઉભા છે જેનાથી [illegible] થઈ [illegible] હેતુ [illegible] ભાગ આવે છે. આપણે જે [illegible] આપણે જે પછી પીએ છીએ. આપણે જે દવા લઈએ છીએ [illegible] છુપાઈ રહે છે. સારી આરોગ્યના નિયમ વિરુદ્ધ [illegible] ખેદ, ભૂલ, મૂર્ખતા આ માર્ગ જીવનના દિવસોમાં [illegible] માટે તેઓ રાહ જોતા ઉભા રહે છે.

દુઃખ અને અધિક અવસ્થા પછી [illegible] પેદા થાય [illegible] જે શરીરમાં [illegible] છુપાતા આવ્યા હોય [illegible] શરીર [illegible] અને બળવાન હતું ત્યાં છુપાતા આવ્યા હોય છે તે જ્યારે આરોગ્યની ટોચથી શરીર [illegible] નીચે ઉતરે છે [illegible] રહેવાની તેની [illegible] શક્તિ [illegible] છે ત્યારે [illegible] શરૂ કરવા લાગે છે.

તેમના વિકાસનો અંદાજ કરવા માટે તે વખતે તે [illegible] જો દાંતમાં એક [illegible] જીવનશક્તિ હોતી નથી [illegible] તે પણ [illegible] હાથમાં [illegible] વર્ષો [illegible] તે [illegible] વર્ષો પછી [illegible] પચાસ વર્ષો પછી [illegible] ઉતરી ન [illegible] આરોગ્ય [illegible] નીચે આપણું શરીર [illegible] એક [illegible]

જંતુ આ મર્યાદાની નીચે રહે છે અને આપણું કોઈ પણ અંગ, કાંઈ પણ નબળાઈ માટે તેને કાંઈ પણ પગ મૂકવાની જગ્યા મળે તે માટે, તેઓ રાહ જોઈ બેસે છે. આ રીતે માનવ સમાજમાં જેઓ શરીરે નબળા હોય છે તેમના ઉપર દુર્ગુણનો પહેલો હુમલો થાય છે. માણસોમાં કેટલા બધા નબળા હોય છે અને તે કારણથી જ દુઃખી હોય છે! ઘણા યુવાનો, તાજી હવા, ઠંડું પાણી અને કસરતનું નામ જાણતા નથી અને તેથી જ તેમની નૈતિક અવદશા થાય છે.

કુદરત દયાળુ છે અને કોઈ પણ અંગનાં કામ કરતાં અમુક અવયવ કામ આપી શકતો નથી તો તેનો બદલો માણસને તે બીજી રીતે વાળી આપે છે. તમે જો બહેરા, મુંગા અને આંધળા હશો તો કુદરત એક સુંદર સ્પર્શેન્દ્રિયને ખીલવશે. અંધ લૉરા બ્રિજમનના ઓરડામાં સારો અગર ખોટો માણસ આવતો તો તેને તે અનુકૂળ અગર પ્રતિકૂળ શારીરિક અનુભવથી પારખી શકતી.

એક વિલક્ષણ માછલી આવો વખત આવ્યા આપે તો નહિ. બહુ બે ચેડું કાપવું તાકીદે તેની પકડ, તેની ચાંચ ઊગે. પણ કોઈ પણ થયેલું નુકસાન દુરસ્ત કરવા માટે ઈશ્વરના મંદિરમાં, માનવ શરીરમાં પેસનારી કોણ હિંમત કરશે? એક વખતની સિદ્ધિ મળેલો જીવ આપવા માટે કાબેલ ડાક્ટર મનુષ્યનું કલેવર પણ કાબૂમાં આવતું નથી. જમાનાના બધા સેવાભાવીઓ ભેગા થાય પણ તેઓ કોઈનું એક રૂંવું બનાવી શકે નહિ તેમજ ફરી ગયેલું શહેર જો એક વખત નાશ પામી જાય છે તો તેની વસ્તીઓની અને તેની શક્તિ પણ પુનઃ જાગ્રત કરી શકતી નથી. કેટલું પણ કીમતી પેટ્રોલ દરેક ઠામ નાબૂદ થાય તેવું કરે તેને ફરી ઊભું કરવું કોઈ શકતો નથી.

પણ ઉલટ પણ અનિષ્ટ આચરણવાળું કામ તો મનુષ્યના હાથમાં

મનુષ્ય જો દીર્ઘાયુષ્ય ભોગવવા ચાહતો હોય તો તેનું અતિ નિયમિતપણું એ ખાસ કરીને ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ.

ધારો કહ્યું છે કે જેણે [illegible] ... [illegible] ... [illegible] દુનિયા છોડી [illegible]

ડૉ. પી. બ્રીપલન [illegible] ... [illegible] ... [illegible]

[illegible] ... [illegible]

જંતુ આ મર્યાદાની નીચે રહે છે. અને આથી કોઈ જો કોઈ પણ નબળાઈ માટે તેને કોઈ પણ ભય ખુલ્લાની હશે, જો માટે, તેઓ રાહ જોઈ બેસે છે. આ રીતે માનવ સમાજમાં જેઓ શરીરે નબળા હોય છે તેમના ઉપર કુદરતનો ખરેખરાં હુમલો થાય છે. માણસોમાં કેટલા બધા નબળા હોય છે અને તે કારણથી જ દુઃખી થાય છે! ઘણા યુવાનો, તાજી હવા, ચોખ્ખું પાણી અને કસરતનું નામ પણ જાણતા નથી અને તેથી જ તેમની નૈતિક અવદશા થાય છે.

કુદરત દયાળુ છે અને કોઈ પણ ભાનનાં કામ કરતાં અમુક અવયવ કામ આપી શકતો નથી તો તેનો બદલો માણસને તે બીજી રીતે આપે છે. તમે જો બહેરા, મુંગા અને આંધળા હશો તો કુદરત એક સુંદર સ્પર્શેન્દ્રિયને ખીલવશે એમ હેલન કિલરના જીવનમાં જોઈએ. અગર જો એ માણસ આંધળા તો તેને તે અનુરૂપ અગર પ્રતિરૂપ શારીરિક અનુભવથી પારખી શકતી.

એક વૈજ્ઞાનિક માછલી આંખો વગર આપણે આપી શકે નહિ. [illegible] પણ કોઈ પણ [illegible] માટે [illegible], માનવ શરીરના [illegible] [illegible] કાયદાઓ [illegible] [illegible] નથી [illegible] [illegible] નથી. [illegible] શકતો નથી.

[illegible]

સોનેરી વચન.

[illegible] જગતી નથી; [illegible]
[illegible] જગતી નથી
[illegible]
[illegible]

અમેરિકન તીજોરીઓ મોટે ભાગે કચરા જેવી હોય છે એવું અમેરિકનો પોતેજ કહે છે.

અમેરિકામાં સાનફ્રાન્સીસકોની થોડાં વરસ ઉપર મોટી આગ થઈ હતી અને હજારો ઘરો બળી ગયાં હતાં. તે આગમા અમેરિકન તીજોરીઓએ જે દેખાવ કર્યો તે વિષે લખતાં અમેરિકાનું હુન્નર ઉદ્યોગને લગતું સૌથી આગેવાન ચોપાનીયું નામે 'સાયન્ટીફીક અમેરિકન' તા. ૨૬ મી મે ૧૯૦૬ ના અંકમા નીચે મુજબ કહે છેઃ—

મોટી દિલગીરી સાથે કહેવું પડે છે કે સાનફ્રાન્સીસકોની આગથી ખરાબ મેકરોનો ફાયરપ્રુફ હોવાની ગેરંટી સાથ વેચેલી તીજોરીઓ કચરા સમાન પુરવાર થઈ છે. અમારી જાણમા એવી વાત આવી છે કે એ બળી ગયેલી તીજોરીઓ જો લાકડાની પેટી કરતાં વધુ સારી હતી નહિ, તો પણ તેના બનાવનારે [illegible] બનાવનારાઓએ ફાયરપ્રુફ હોવાની મોટી [illegible] કરીને [illegible] કચરા જેવી ચીજોને તીજોરીનું નામ આપી [illegible] અને દુકાનો [illegible] સરકાર હમેશા માટે [illegible]

ગોદરેજનું કારખાનું—